

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:3303

av Barbro Westerholm m.fl. (L)

med anledning av prop. 2015/16:71 Bidrag för glasögon till barn och unga

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2015/16:71 Bidrag för glasögon till barn och unga.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tilläggsdirektiv till utredningen om hjälpmedel, teknik och metoder för delaktighet och självbestämmande och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det är en betydande utmaning för dagens sjukvård att klara likvärdigheten och den långsiktiga finansieringen. En åldrande befolkning, nya effektiva och kostsamma behandlingar och behovet av stora satsningar på medicinskt teknisk utveckling betyder att det kan vara problematiskt för regioner och landsting att fullt ut finansiera denna vård. Svårigheterna blir särskilt tydliga i de mindre landsting där befolkning och skatteunderlag minskar.

Ibland beror bristande likvärdighet mindre på landstingens olika förutsättningar och resurser, och mer på att olika landsting gör olika prioriteringar. Icke desto mindre kan vissa skillnader i likvärdighet vara svåra att försvara. Vilken sida en länsgräns man bor på bör inte innebära att man får olika god vård eller olika tillgång till hjälpmedel.

Regeringen har på senare år, oavsett politisk färg, försökt öka likvärdigheten och jämlikheten i vården genom att steg för steg stärka den nationella styrningen och samordningen. Liberalerna är och har varit pådrivande för detta, både i regering och i opposition. Samtidigt driver vi på i de enskilda landstingen för den politik vi anser vara viktig – till exempel att alla landsting bör erbjuda subventioner till glasögon för barn och unga.

Nationell styrning har inte alltid den genomslagskraft som regering och riksdag vill ge sken av. Sett från landstingens håll går den statliga styrningen ibland på tvärs med lokala prioriteringar, och innebär ett oönskat dubbelkommando. Det skapar också i längden ett demokratiproblem – vem ska väljarna rösta bort om de är missnöjda med den sjukvård de får, regeringen eller den lokala landstingsmajoriteten?

Liberalernas slutsats av detta är att det behövs en bred och förutsättningslös diskussion om ett förstatligande av sjukvården kan bidra till att säkra sjukvårdens kvalitet och likvärdighet över landet. Svaret är inte självklart – det kan vara så att dagens ansvarsfördelning mellan stat, landsting och kommuner i huvudsak är ändamålsenlig, men att några områden behöver starkare statlig styrning.

Någon sådan analys verkar dock inte ha föregått regeringens proposition, inte heller någon analys om varför det är just glasögon till barn och unga i åldern 8–19 år som bör regleras och finansieras nationellt, medan det fortsatt kommer att vara valfritt för landstingen att subventionera glasögon till yngre barn. Enligt Socialstyrelsens kartläggning 2013 erbjuder samtliga landsting någon form av bidrag om 400–725 kronor till glasögon för barn under 8 års ålder, men inget garanterar att de fortsätter att göra det.

Propositionen saknar också resonemang om varför det bör införas en särreglering av glasögon till 8–19-åringar i förhållande till andra hjälpmedel. Regeringen tillsatte nyligen en utredare som bland annat fått i uppdrag att lämna förslag i syfte att öka likvärdigheten och minska skillnaderna i fråga om avgifter och regelverk för hjälpmedel (Hjälpmedel, teknik och metoder för delaktighet och självbestämmande, dir. 2015:134). Utredaren ska också se över frågan om nationell reglering och ett samlat huvudmannaskap för hjälpmedel. Regeringen bör skyndsamt ge utredningen ett tilläggsdirektiv om att också överväga lämpliga former för subventioner av glasögon till barn och unga. Där bör även stödformernas förhållande till regelverket för vårdbidrag belysas.

Som regeringen konstaterar i propositionen har produktutveckling och ökad konkurrens gjort att kostnaden för standardglasögon minskat kraftigt. Samtidigt kan utgiften för glasögon för mer komplicerade synfel vara kännbar också för en familj med goda inkomster. Utredningen bör därför också överväga om ett högkostnadsskydd skulle vara mer ändamålsenligt än ett bidrag som många inte behöver men som är helt otillräckligt för en mindre grupp.

De mest ekonomiskt utsatta barnfamiljerna gynnas mer av en politik för fler jobb, med sänkta trösklar in på arbetsmarknaden och goda villkor för företagande. För att förbättra villkoren för dem som ändå hamnar utanför är till exempel bostadsbidraget,

riksnormen för försörjningsstöd och underhållsstödet mer träffsäkra än ett generellt glasögonbidrag.

Barbro Westerholm (L)

Christina Örnebjär (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Tina Acketoft (L)

Birgitta Ohlsson (L)

Bengt Eliasson (L)

Erik Ullenhag (L)

Christer Nylander (L)

Allan Widman (L)